

6. Frumvarp

til laga um tekjuskatt og eignarskatt.

(Lagt fyrir Alþingi 1923).

I.

Um tekjuskatt.

1. gr.

Hver maður heimilisfastur hjer á landi er skyldur, með þeim takmörkunum, sem settar eru í lögum þessum, að greiða skatt í rikissjóð af tekjum sínum, enda þótt hann dvelji erlendis um stundarsakir.

Nú er maður eigi heimilisfastur hjer á landi, en nýtur tekna (sbr. 7. gr.) hjer eða hjerðan af landi, og skal hann þá gjalda skatt af tekjum þessum samkv. skattastiganum í 5. gr., þó aldrei lægri en 5% af hinum skattskyldu tekjum, og er hjerlendur umboðsmaður hans og ella sá er lætur tekjurnar af hendi, skyldur að halda tekjuskattinum eftir við greiðslu fjárins.

2. gr.

Tekjuskatt greiða ennfremur:

- a. Hlutafjelög, samlagshlutafjelög og önnur fjelög með takmarkaðri ábyrgð, nema tekjuafgangi sje einungis varið til almennra þarfa.
- b. Gagnkvæm ábyrgðarfjelög, kaupfjelög, smjörbú, sláturfjelög og önnur samvinnufjelög.
- c. Önnur fjelög, sjóðir og stofnanir, sem ekki eru sjerstaklega undanþegin skattgjaldi, sbr. 3. gr., svo og dánarbú og þrotabú.

Ef ekki eru fleiri en 3 fjelagar í verzlunarfjelagi eða öðru atvinnufjelagi með persónulegri ábyrgð, er skattur ekki lagður á fjelagið sjálft, heldur hvern einstakan fjelaga, ef ósk kemur fram um það frá fjelaginu um leið og tekjur eru taldar fram, enda fylgi beiðninni þær skýrslur, sem með þarf til þess að ákveða skatt hvers einstaks fjelaga.

Slík fjelög og stofnanir, sem um ræðir í þessari grein og ekki eiga heimili hér á landi, en eiga hér eignir og hafa tekjur af þeim, eða af starfsemi, sem hér eða hjeðan er rekin, skulu greiða skatt í rikissjóð af tekjum þessum.

3. gr.

Undanþegin öllum tekjuskatti eru konungur og borðfje hans og ættmanna hans, rikissjóður og aðrir þeir sjóðir, er standa undir umsjón landsstjórnarinnar, sveitarfjelög og bæjarfjelög, kirkjusjóðir, sparissjóðir, sem engan arð greiða stofnendum sínum eða ábyrgðarmönnum, og ennfremur sjóðir, fjelög og stofnanir, er ekki reka atvinnu eða skattfrelsi er veitt með sjerstöku-um lögum.

Ef ágreiningur verður um skattskyldu sjóðs, fjelags eða stofnunar, leggur stjórnarráðið úrskurð á málið, en heimilt er þó hlutaðeigendum að leggja málið undir úrskurð dómstólanna.

4. gr.

Erlendir þjóðhöfðingjar, sendiherrar og sendir ræðismenn annara rikja svo og starfsmenn erlendra sendisveita eru undanþegnir tekjuskatti, nema að því leyti, sem þeir njóta tekna úr rikissjóði eða frá alþjóðlegri stofnun innlendri, eiga hér fasteignir eða hafa tekjur af þeim, reka atvinnu eða eiga hlut í einhverju atvinnufyrirtæki hér á landi. Sama er og um aðra útlenda menn, er dvelja hér samtals skemur en helming skattársins.

5 gr.

Skattgjald þeirra, sem um ræðir í 1. gr., reiknast þannig: Et hinn skattskyldi hluti tekna þeirra er undir 2000 kr. greiðist af honum $\frac{1}{2}\%$.

Frá	2000 til	3000 kr.	greiðist	10 kr. af	2000 kr. og	1% af	afgangi.
—	3000 —	4000 —	--	20 —	3000 —	2—	—
—	4000 —	5000 —	—	40 —	4000 —	3—	—
—	5000 —	6000 —	—	70 —	5000 —	4—	—
—	6000 —	7000 —	—	110 —	6000 —	5—	—
—	7000 —	8000 —	—	160 —	7000 —	6—	—
—	8000 —	9000 —	—	220 —	8000 —	7—	—
—	9000 —	10000 —	—	290 —	9000 —	8—	—
—	10000 —	11000 —	—	370 —	10000 —	9—	—
—	11000 —	12000 —	--	4 ⁴⁰ —	11000 —	10—	—
—	12000 —	13000 —	—	560 —	12000 —	11—	—
—	13000 —	14000 —	—	670 —	13000 —	12—	—
—	14000 —	15000 —	—	790 —	14000 —	13—	—
—	15000 —	16000 —	—	920 —	15000 —	14—	—
—	16000 —	17000 —	—	1060 —	16000 —	15—	—
—	17000 —	18000 —	—	1210 —	17000 —	16—	—
—	18000 —	19000 —	—	1370 —	18000 —	17—	—
—	19000 —	20000 —	—	1540 —	19000 —	18—	—
—	20000 —	25000 —	—	1720 —	20000 —	19—	—

Frá 25000 til 30000 kr. greiðist	2670 kr. af 25000 kr. og 20% af afgangi.
— 30000 — 35000 — —	3670 — — 30000 — — 21 — — —
— 35000 — 40000 — —	4720 — — 35000 — — 22 — — —
— 40000 — 50000 — —	5820 — — 40000 — — 23 — — —
— 50000 — 60000 — —	8120 — — 50000 — — 24 — — —
— 60000 — 70000 — —	10520 — — 60000 — — 25 — — —
— 70000 — 80000 — —	13020 — — 70000 — — 26 — — —
— 80000 — 90000 — —	15620 — — 80000 — — 27 — — —
— 90000 — 100000 — —	18320 — — 90000 — — 28 — — —
— 100000 — 150000 — —	21120 — — 100000 — — 29 — — —
— 150000 og þar yfir greiðast	35620 kr. af 150000 kr. og 30% af afgangi.

6. gr.

Skattgjald innlendra fjelaga og stofnana, er um ræðir í 2. gr., reiknast þannig:

Þegar skattskyldar tekjur í hlutfalli við innborgað hlutfæje, stofnfje eða tryggingarfje nema undir 2%, greiðist 5% af þeim.

2— 5%,	greiðist 5%	af fyrstu 2% og 10% af afg.
5—10%,	— 8%	— — 5% — 15% — —
10—20%,	— 11 ¹ / ₂ %	— — 10% — 20% — —
20—50%,	— 15 ³ / ₄ %	— — 20% — 25% — —
50% og þar yfir	— 21 ³ / ₁₀ %	— — 50% — 30% — —

Skattgjald innlendra fjelaga og stofnana án innborgaðs hlutfjár eða stofnfjár, svo og skattgjald útlendra fjelaga, reiknast eftir reglunum í 5. gr., þó aldrei lægra en 5% af hinum skattskyldu tekjum.

Af skattskyldum tekjum þeirra fjelaga, sem um ræðir í 2. gr. b, greiðist jafnan 6%.

7. gr.

Skattskyldar tekjur teljast, með þeim undantekningum og takmörkunum, er síðar greinir, allskonar arður, laun eða gróði, er gjaldanda hlotnast af eign eða atvinnu eða einstökum verknáði eða atvikum, ef þetta verður metið til peningaverðs, svo sem:

- Tekjur af landbúnaði, sjávarútvegi, siglingum, verslun, verksmiðjuíðnaði, handiðn, námurekstri og sjerhverjum öðrum atvinnuvegi; ennfremur allar tekjur, sem telja má endurgjald fyrir starfsemi í þágu visinda, lista og bókmenta eða fyrir hverskonar vinnu, greiða eða aðstoð. Til slíkra tekna telst fæði, húsnæði og önnur hlunnindi, sem látið er í tje í kaupgjaldsskyni.
- Tekjur af embættum eða sýslunum, svo sem föst laun, aukatekjur, embættisbústaður og önnur hlunnindi, landauragjald, jarðarafnot, endurgjald fyrir skrifstofukostnað (sbr. 10. gr. b.). Ennfremur eftirlaun, biðlaun, lifeyrir, gjafir og allskonar styrktarfje.
- Landskuld af leigujörðum og arður af allskonar itökum og hlunnindum, leiga eftir hús, lóðir og skip, svo og áætlað afgjald af fasteignum og skipum, er eigandi notar sjálfur. Ennfremur leigur eftir innstæðukúgildi á jörðum, sem eru í leiguabúð, og arður af byggingarpeningi og öðru lausafje, sem á leigu er selt.

- d. Vextir eða arður af skuldabréfum, hlutabréfum og öðrum innlendum eða útlendum verðbréfum, svo og vextir af útistandandi skuldum og öðrum fjárkröfum, þótt brjef sje eigi fyrir, af sparisjóðsinnlögum og sjerhverri annari arðberandi innstæðu.
- e. Ágóði við sölu á fasteign eða lausafje, enda þótt salan falli ekki undir atvinnurekstur skattgreiðanda, ef ætla má, að hann hafi keypt eignina eða öðlast hana á annan hátt í því skyni að selja hana aftur með ágóða, eða hún hefir verið í eigu hans skemur en 5 ár, ef um fasteign er að ræða, en annars skemur en 3 ár. Þó má draga frá þessum ágóða skaða, sem orðið kynni að hafa á samskonar sölu á árinu.
- f. Vinningur í veðmáli, happdrætti eða því um líku.

8. gr.

Til skattskyldra tekna fjelaga þeirra og stofnana, sem um ræðir í 2. gr., telst eigi aðeins það, sem greitt er hluthöfum eða fjelögum sem vextir eða arður af innborguðu fje, heldur einnig afborganir af skuldum á árinu, óvenjugar fyrningar og yfirfærslur á tekjuafgangi í varasjóð, tryggingarsjóð og aðra slíka sjóði, þar með þó ekki taldar þær fjárhæðir, sem ábyrgðarfjelög leggja frá til tryggingar skuldbindingum við þá, sem trygðir eru hjá þeim.

Kaupfjelög, pöntunarfjelög og önnur slík fjelög, sem aðeins selja vörur til fjelagsmanna sinna, mega og draga frá það, sem úthlutað er fjelagsmönnum í árslok, í hlutfalli við vörukaup þeirra hjá fjelaginu, og telst það eigi skattskyldar tekjur hjá fjelaginu. Á sama hátt mega fjelög, sem aðeins vinna úr og selja afurðir fjelagsmanna sinna, draga frá það, sem þau úthluta fjelagsmönnum sinum, í hlutfalli við framlög þeirra af afurðum, en það telst til skatts hjá hinum einstöku fjelagsmönnum sem afrakstur af atvinnu þeirra.

Ef kaupfjelag selur einnig öðrum vörur heldur en fjelagsmönnum sinum, er allur arðurinn af slíkri sölu talinn skattskyldar tekjur hjá fjelaginu. Ef fjelagið getur ekki gert skýra grein fyrir viðskiftunum við utanfjelagsmenn, skal telja allan hagnaðinn af starfsemi fjelagsins skattskyldar tekjur.

Nánari ákvæði má setja með reglugerð.

9. gr.

Til tekna telst ekki:

- a. Sá eignaauki, sem stafar af því, að fjármunir skattgreiðanda hækka í verði — hins vegar kemur heldur ekki til frádráttartekjur, þótt slíkir fjármunir lækki í verði —, ekki heldur tekjur, sem stafa af sölu á eignum skattgreiðanda (að meðtöldum verðbréfum), nema slík sala falli undir atvinnurekstur hlutaðeigandi skattgreiðanda, t. d. fasteignarverslun, eða hún falli undir ákvæðin í 7. gr. e; þegar svo stendur á, telst verslunarhagnaðurinn af sölunni til tekna, og eins má draga frá honum þann skaða, sem orðið kynni að hafa á samskonar sölu á árinu.
- b. Eignaauki, sem stafar af arftöku, fyrirframgreiðslu upp í arf, fallinn eða ófallinn, af stofnun hjúskapar, útborgun lífsábyrgðar, brunabóta og þess háttar.
- e. Tekjur, sem stafa af eyðslu höfuðstóls eða lántöku.
- d. Dagpeningar og endurgreiðsla ferðakostnaðar, sem skattgreiðandi fær, er

hann verður að vera um stundarsakir fjarverandi frá heimili sínu vegna starfa í almenningssparfir.

10. gr.

Pegar finna skal skattskyldar tekjur, ber að draga frá:

- a. Rekstrarkostnað, þ. e. þau gjöld, sem á árinu ganga til að afla teknanna, tryggja þær og halda þeim við, þar á meðal vextir af skuldum, er stafa beinlínis af atvinnu eða öflun tekna, svo og venjulega fyrningu, eða það sem varið er til tryggingar og nauðsynlegs viðhalds á arðberandi eignum gjaldanda. Nánari ákvæði um, hvernig reikna skuli fyrningu eða viðhald til frádráttar skulu sett í reglugerð, sem stjórnarráðið semur.

Með rekstrarkostnaði telst ekki það, sem gjaldandi hefir varið sjer og skylduliði sínu til framfæris og notkunar, eigi heldur kaup handa honum sjálfum, nje neinum af skylduliði hans, nema sá telji tekjur sínar fram sjer i lagi. Eigi má gjaldandi heldur telja með rekstrarkostnaði vexti af fje, sem hann hefir sjálfur lagt i atvinnurekstur sinn, nje fjelag eða stofnun, vexti af hlutafje, stofnfje eða tryggingarfje.

- b. Frá embættistekjum ber að draga þann kostnað, skrifstofukostnað o. s. frv., sem embættisreksturinn hefir haft i för með sjer, svo og lögmaetar kvaðir, er á embættinu hvila.
- c. Iðgjöld af lifeyri, sem skattgreiðandi er skyldur lögum samkvæmt að tryggja sjer eða konu sinni eftir sinn dag, svo og iðgjöld af hverri annari lögboðinni persónutryggingu. Ennfremur má draga frá tekjum þeirra manna, sem eigi eru lögum skyldir til að tryggja sjer eða konum sínum lifeyri, iðgjöld af slikum lifeyri eða lífsábyrgð, sem greidd hafa verið, þó ekki hærra iðgjald nje af hærri tryggingarupphæð en embættismanni með sömu tekjum ber að kaupa. Að öðru leyti skulu iðgjöld af lífsábyrgðum eigi dregin frá skattskyldum tekjum.
- d. Vextir af skuldum gjaldanda, öðrum en þeim, sem umræðir i stafl. a.

Pegar skattur er lagður á tekjur, sem renna til einstaklinga, fjelaga eða stofnana, sem ekki eiga heimili hjer á landi (sbr. 1. gr. og 3. málsg. 2. gr.), má aðeins draga frá tekjunum þau útgjöld, sem beinlínis viðkoma þessum tekjum.

Tekjur þær, sem koma til greina við ákvörðun skattsins, eru skattskyldar án tillits til þess, hvernig þeim er varið, hvort heldur gjaldandi hefir þær sjer og skylduliði sínu til framfæris, nytsemdar eða munaðar, til hjúahalds, nema til atvinnurekstrar sje, til þess að færa út bú sitt eða atvinnuveg, til umbóta á eignum sínum eða til þess að afla sjer fjár, til gjafa eða hvers annars sem er.

11. gr.

Tekjur hjóna, er samvistum eru, skulu saman taldar til skattgjalds, enda þótt sjereign sje eða sjeratvinna, enda ábyrgist bóndi skattgreiðslu. Rjett er bónda eða erfingjum hans að krefjast endurgjalds af konu eða erfingjum hennar á þeim hluta skattsins, er að rjettum tölum kemur á sjereign hennar eða sjeratvinnu.

Tekjur barna, sem eru í foreldrahúsum skulu taldar sjerstaklega til skattgjalds.

Með tekjum barna, sem eru í foreldrahúsum og eru sjálf skattgreiðendur, telst eigi það framfæri, sem þau fá að nokkru eða öllu leyti hjá heimilisföður, nema það sje endurgjald fyrir vinnu við atvinnurekstur hans.

12. gr.

Frá hreinum tekjum heimilisfastra manna hjer á landi, eins og þær eru ákveðnar samkvæmt 10. gr., skal draga framfærslueyri fyrir börn (þar með talin stjúpborn, kjörborn og fósturbörn, sem ekki er greitt fast meðlag með), 500 kr. fyrir hvert, ef þau eru eigi fullra 14 ára í byrjun þess almanaksárs, sem skatturinn er lagður á, og eru eigi sjerstaklega sett í skatt.

Að loknum frádrætti samkvæmt þessari grein skal sleppa því, sem afgangsverður, þegar tekjuhæðinni er deilt með 50. Af þeirri tekjuhæð, sem þá er eftir, greiðist skatturinn, og við hana miðast skattgjaldið samkvæmt 5. og 6. gr.

Ef tekjur hjer heimilisfastra einstaklinga, eftir lögákveðinn frádrátt, nema ekki fullum 1000 kr., greiðist enginn skattur af þeim.

13. gr.

Skattinn ber að miða við tekjurnar næsta almanaksár á undan niðurfjöfnuninni, nema annað sje venjulegt rekstrarár í atvinnugrein hlutaðeiganda eða hann sýni, þegar hann telur fram tekjur sínar, að hann noti annað reikningsár en almanaksárið. Þegar svo er ástatt, getur skattanefndin látið það rekstrar- eða reikningsár, sem um er að ræða, koma í staðinn fyrir almanaksárið.

14. gr.

Á fjárlögum má ákveða, að tekjuskattur sá, er hverjum einstökum gjaldþegni ber eftir framanskráðum reglum, skuli fyrir eitt ár í senn hækkadur eða lækkaður um ákveðna hundradstölu.

II.

Um eignarskatt.

15. gr.

Af skuldlausri eign skal árlega greiða skatt í rikissjóð svo sem hjer segir:

Af fyrstu 5000 kr. greiðist enginn skattur.

Af 5000 — 15000 kr.	greiðist	1 ^o / ₁₀₀	(af þús.) af því, sem er umfram 5000 kr.
— 15000 — 20000 —	—	10 kr.	af 15000 kr. og 1,2 ^o / ₁₀₀ af afganginum.
— 20000 — 30000 —	—	16 —	— 20000 — — 1,5 — — —
— 30000 — 50000 —	—	31 —	— 30000 — — 2 — — —
— 50000 — 100000 —	—	71 —	— 50000 — — 3 — — —
— 100000 — 200000 —	—	221 —	— 100000 — — 4 — — —

Af 200000— 500000 kr. greiðist 621 kr. af 200000 kr. og $\frac{5}{100}$ af afganginum.
— 500000—1000000 — — 2121 — - 500000 — — 6 — - —
— 1000000— og þar yfir — 5121 — - 1000000 — — 7 — - —

Nemi skatturinn samkvæmt þessu ekki 1 kr., skal honum slept.

16. gr.

Eignarskatt greiða allir hinir sömu, sem skattskyldir eru til tekjuskatts, ef þeir eiga eign eða eignarjettindi, sem skatt ber að greiða af samkvæmt lögum þessum. Innlend hlutafjelög og önnur fjelög hafa leyfi til að draga hlutfje sitt eða stofnfje frá eignauppnæðinni áður en skattur er á lagður. Menn, sem eigi eru heimilisfastir hjer á landi, og útlend fjelög greiða að eins eignarskatt af eignum sínum hjer á landi, og reiknast skatturinn samkvæmt reglum í 15. gr., þó aldrei lægri en $\frac{2}{100}$ af hinum skattskyldu eignum.

17. gr.

Undanþegnir öllum eignarskatti eru hinir sömu, sem samkvæmt 3. gr. eru undanþegnir tekjuskatti. Þeir, sem samkvæmt 4. gr. eru undanþegnir tekjuskatti, eru einnig undanþegnir eignarskatti, í samræmi við reglur þær, sem settar eru í þeirri grein.

18. gr.

Skattskyldar eignir teljast, með þeim undantekningum og takmörkunum, sem gerðar eru í 15. og 16. gr., allar fasteignir og alt lausafje skattgreiðanda, að frádregnum skuldum, svo sem jarðir, húseignir, skip, skepnur, verkfæri, vjelar, vörubirgðir, peningar og verðbrjef, útistandandi skuldir og aðrar fjárkröfur og verðmæt eignarrjettindi, ennfremur húsgögn og aðrir innanstokksmunir, skartgripir. Þegar skattur greiðist samkvæmt síðari málsg. 16. gr., má þó að eins draga frá þær skuldir, sem hvila á þeim eignum, sem skattur er greiddur af. Eignirnar eru jafnt skattskyldar, hvort sem þær gefa af sjer nokkrar tekjur eða engar.

19. gr.

Með skattskyldum eignum er eigi talið:

- a. Skilyrðisbundin fjárrjettindi, svo sem rjettur til lífsábyrgðarfjár, sem ekki er enn fallið til útborgnnar.
- b. Rjettur til eftirlauna, lífeyris eða annarar áframhaldandi greiðslu, sem bundin er við einstaka menn, svo og leigulaus bústaður og önnur afnotarjettindi.

20. gr.

Við mat á eignum til eignarskatts skal farið eftir þessum reglum:

- a. Virðing á fasteign skal fara eftir gildandi fasteignamati.
- b. Verðlag á skipum og öðru lausafje skal miða við áætlað söluverð. Við ákvörðun þess skal meðal annars hafa hliðsjón af því, hve hátt eignirnar eru váttrygðar.
- c. Hlutabryef, skuldabryef og önnur slik verðbrjef skal meta eftir nafnverði, nema þau hafi annað gangverð eða áætlað söluverð.

- d. Útistandandi skuldir skulu taldar með nafnverði, hvort sem vextir eiga að greiðast af þeim eða ekki. Óvissar skuldir má færa niður eftir áætlun og ófáanlegar skuldir skulu ekki taldar með.
- c. Rjettindi til stöðugra tekna skulu metin eftir því endurgjaldi, sem hæfilegt væri fyrir þau þegar skatturinn er lagður á.
Nánari reglur um virðingu getur stjórnarráðið sett.

21. gr.

Heimilisfaðir greiðir skatt af eignum konu og barna, þegar tekjur þeirra teljast með tekjum hans til tekjuskatts.

22. gr.

Eignaskattur skal að jafnaði ákveðinn eftir eign gjaldanda í lok almanaksárs. Þó mega þeir, sem nota annað reikningsár en almanaksárið, telja fram eignir sínar í lok þess reikningsárs, sem er næst á undan niðurrjöfnuninni.

Upphæð sú, sem skattur er talinn af, skal ávalt deilanleg með 100. Því, sem fram yfir er, skal slept.

III.

Um skattanefndir o. fl.

23. gr.

Um ákvörðun tekjuskatts og eignarskatts í Reykjavík skal skipa fyrir með konunglegri tilskipun, eftir að um það hefir verið samið við bæjarstjórn Reykjavíkur. Með þeirri tilskipun má breyta skipun niðurrjöfnunarnefndar bæjarins, bæði tölu nefndarmanna og kosningu, og veita landsstjórninni heimild til að skipa mann eða menn til að framkvæma starf niðurrjöfnunarnefndar og skattanefndar.

24. gr.

Utan Reykjavíkur er tekjuskattur og eignarskattur til ríkisins ákveðinn af skattanefndum, sem skipaðar eru til þess, ein í hverjum hreppi og kaupstað. Í skattanefnd sitja 3 menn, í kaupstöðum bæjarstjóri, einn maður tilnefndur af bæjarfógeta og einn maður kosinn af bæjarstjórn, en í hreppum hreppstjóri og ásamt honum einn maður tilnefndur af sýslumanni og annar kosinn af hreppsnefndinni. Í kaupstöðum, þar sem ekki er sérstakur bæjarstjóri, annar en bæjarfógeti, tilnefnir bæjarfógeti tvo menn í skattanefnd. Auk þess skal kjósa tvo varamenn, er taka sæti í nefndinni í forföllum nefndarmanna. Annan varamanninn tilnefnir bæjarfógeti eða sýslumaður, en hinn bæjarstjórn eða hreppsnefnd,

Formaður skattanefndar í kaupstöðum er bæjarstjóri, eða þar sem hann er eigi, sá nefndarmaður, sem bæjarfógeti nefnir til, en annarsstaðar er hreppstjóri formaður. Í forföllum formanns kýs skattanefndin sjálf formann um stundarsakir.

25. gr.

Í hverju lögsagnarumdæmi skal skipa yfirskattanefnd. Þar, sem bæjarfógetaembætti er sameinað sýslumannsembætti, skal vera ein yfirskattanefnd bæði fyrir kaupstaðinn og sýsluna. Í nefndinni eiga sæti lögreglustjóri, sem er formaður, og 2 menn, sem fjármálaráðherra skipar. Hann skipar og tvo varanefndarmenn, sem taka sæti í nefndinni í forföllum nefndarmanna, eftir því sem formaður ákveður.

26. gr.

Sami maður má eigi sitja í skattanefnd og yfirskattanefnd. Skattanefndarmenn og yfirskattanefndarmenn, aðrir en formenn, skulu skipaðir til 6 ára, þannig að annar nefndarmanna fer frá 3. hvert ár, í fyrsta skifti eftir hlutkesti. Ef nefndarmaður deyr eða fer frá af öðrum ástæðum, áður en starfstími hans er liðinn, skal skipa mann í stað hans til þess tíma, er hann átti eftir að sitja. Formenn skattanefnda í kaupstöðum, sem koma í stað bæjarstjóra, skulu ætíð skipaðir til 6 ára.

Nefndarmann, sem gengur úr, má skipa aftur svo oft sem vill. Þó er enginn, sem setið heflr 6 ár í nefnd, skyldur að taka við skipun af nýju uns 6 ár eru liðin frá því, að hann gekk úr nefndinni. Sextugur maður að aldri er ekki heldur skyldur að taka við starfinu, en annars getur enginn skorast undan því, sem náð hefir lögaldri og er eigi öðrum háður sem hjú.

27. gr.

Skattanefndarmenn og yfirskattanefndarmenn, sem eigi hafa áður unnið eið embættismanna eða sýslunarmanna, skulu á fyrsta nefndarfundi, sem þeir eru á, undirrita í gerðabók nefndarinnar æru- og drengskaparheit um, að þeir skuli gegna starfi sínu hlutdrægnislaust eftir beztu vitund og sannfæringu og gæta þagnarskyldu sinnar um þau atriði, er lúta að eignum og tekjum gjaldþegna og þeir fá vitneskju um vegna starfs síns.

28. gr.

Þá er skattanefnd kveður á um skattskyldar tekjur og eign einhvers af nefndarmönnum, barna hans, foreldra eða systkyna, má hann ekki taka þátt í gerðum nefndarinnar.

Ef sá er kærir ákvörðun skattanefndar um tekjur hans og eign, er sjálfur í þeirri skattanefnd eða í yfirskattanefndinni, tekur varamaður sæti í nefndinni, þá er úrskurður er feldur um kæru hans.

29. gr.

Skattanefndarmenn fá þóknun fyrir starf sitt eins og hjer segir:

1. Um borgun til skattanefndar í Reykjavík fer eftir samningum þeim, er í 23. gr. getur. Hið sama er um yfirskattanefnd þar, ef hún verður skipuð.
2. Í öðrum kaupstöðum og kaupsþúnum, sem eru hreppar út af fyrir sig, skal greiða skattanefnd alt að 2% af tekjuskattinum og eignarskattinum, eins og hann verður í kaupstaðnum eða kaupsþúninu samkvæmt úrskurði yfir-

- skattanefndar, þó þannig, að borgunin fari eigi fram úr 8 kr. fyrir hvern starfsdag nefndarmanns.
3. Annarsstaðar á landinu skal greiða skattnefnd alt að 4% af skattinum í hreppnum, eins og hann verður eftir úrskurði yfirskattanefndar, enda sje dagkaup ekki hærra en 8 kr. fyrir hvern nefndarmann.
 4. Yfirskattanefndarmenn fá í þóknun 8 kr. á dag. Borgun til formanns telst þó innifalin í embættislaunum þeirra.
 5. Þóknunin til skattanefnda og yfirskattanefnda greiðist úr rikissjóði. Formaður yfirskattanefndar úrskurðar reikninga skattanefnda, og greiðist þeir á manntalsþingum. Stjórnarráðið úrskurðar reikninga yfirskattanefnda.

IV.

Um framtal tekna, fresti, úrskurði, innheimtu o. fl.

30. gr.

Gjaldendur skulu venjulega settir í skatt þar, sem þeir eru búsettir, þegar skattanefndir taka til starfa. Hlutaþjelög og önnur atvinnuþjelög skulu, ef þau eru innlend, sett í skatt þar, sem þau hafa heimili, en sjeu þjelögin útlend, skulu þau sett í skatt þar, sem aðalumboðsmenn þeirra hjer á landi eru búsettir, enda bera tjeðir umboðsmenn ábyrgð á greiðslu skattsins. Aðrir gjaldendur, sem ekki eru búsettir hjer á landi, greiða skatt á þeim stöðum, þar sem þeir hafa tekjur eða eignir.

Stjórnarráðið sker úr, ef vafi leikur á, hvar gjaldandi skuli settur í skatt.

31. gr.

Allir þeir, sem hafa skattskyldar tekjur, skulu fyrir febrúarmánaðarlok ár hvert — eða ef þeir reka atvinnu á fleirum stöðum en einum, í síðasta lagi 20. mars — afhenda skattanefnd skriflega skýrslu, að viðlögðum drengskap, um tekjur sínar síðastliðið ár og eignir í árslok. Sama skylda hvilir á hverjum þeim, er veitir forstöðu verslun, verksmiðju eða öðru atvinnufyrirtæki, ef eigandinn er eigi búsettur innanlands, svo og á stjórn þjelags eða stofnunar og á þeim, sem hefir á hendi fjárhald fyrir þann, sem ekki er fjárráður.

Nú þykist framteljandi eigi sjálfur fær um að gefa fullnægjandi skýrslu um tekjur sínar, og er þá skattanefnd skyld að veita honum aðstoð til þess. En hann er skyldur að láta skattanefnd í tje allar upplýsingar, er hún þarf til þess að gera tekjuframtal hans sem rjettast, svo sem sundurliðaða skýrslu um eignahag hans í ársþyrjun og árslok, um kostnað til fjölskyldu hans, um allar greiðslur gjalda og tekna, er heimili hans og atvinnuveg snerta, o. s. frv. Skattanefnd getur og æfinlega krafist, að 1 eða 2 nefndarmenn fái að kynna sjer bókhald gjaldanda, og getur nefndin einnig falið þá rannsókna 1 eða 2 reikningsfróðum mönnum utan nefndarinnar. Þó má ekki velja til slíkrar rannsóknar keppinaut gjaldanda, nema gjaldandi veiti samþykki sitt til þess.

32. gr.

Allir embættismenn og aðrir, er einhver störf hafa á hendi í almenningsþarfir, stjórnendur banka, sparisjóða, hlutafjelaga og annara fjelaga og stofnana eru skyldir að láta skattanefndum ókeypis í tje altar þær skýrslur, er þær beiðast og með þurfa, svo sem skýrslur um starfslaun, um skulda-brjef, vaxtabrjef og hlutabrjef, sem eigandi er nafngreindur að, um vaxtafje í bönkum og sparisjóðum og annað því um líkt. Þeir, sem hafa menn í þjónustu sinni, er taka kaup fyrir starf sitt, eru og skyldir að skýra frá, hvaða kaup þeir greiði hverjum manni.

33. gr.

Eftir skýrslum þeim, er skattanefnd tekur gildar, skal hún kveða á um tekjuupphæð og eign hvers eins. Þyki nefndinni skýrsla einhvers tortryggileg, skal hún skora á hann að láta nefndinni í tje frekari skýringar og sannanir. Fáir skattanefnd eigi fullnægjandi skilríki fyrir skattaframtalinu innan þess tíma, er hún heflr tiltekið, skal hún áætla tekjur hans og eign eftir bestu vitund og tilkynna honum áætlunina brjeflega, Dvelji hann utanlands eða ef ekki er kunnugt um dvalarstað hans, má hún áætla tekjur hans og eign án þess að gera honum viðvart.

Nú er einhver sá, er enga skýrslu gefur, og skal þá nefndin áætla tekjur hans og eign svo riflega, að ekki sje hætt við, að upphæðin sje sett lægri en hún á að vera í raun rjettri, enda skal hún að minsta kosti vera 10% hærri heldur en skattmat næsta árs á undan, og ef vanrækslan er ítrekuð, skal hækkunin vera minst tvöföld á við hækkunina árið á undan.

34. gr.

Þegar alvarleg veikindi, slys eða mannlát hafa skert gjaldþol skattgreiðanda, þá getur skattanefndin að visu ekki veitt honum neina linun þess vegna, en hún má taka við umsókn til skattanefndar um linun eða eftirgjöf á skattgreiðslunni, og sendir hana með umsögn sinni til yfirskattanefndar, og ennfremur getur hún af eigin hvötum gert tillögur um lækkun á skattgjaldi, þegar svo er ástatt.

35. gr.

Innan marsmánaðarloka skal skattanefnd hafa lokið við ákvörðun tekna og eigna og samið skrá um alla þá, sem tekjuskatt eða eignaskatt eiga að greiða í hreppnum eða kaupstaðnum.

Listi yfir áætlaðar tekjur eða eignir þeirra er ekki hafa talið fram, skal framlagður 1. dag aprilmánaðar á þingstað hreppsins eða öðrum hentugum stað, er auglýstur skal fyrirfram, og í kaupstöðum á bæjarþingstofunni eða skrifstofu bæjarfógeta, og liggja þar til sýnis til 15. dags sama mánaðar.

Sjerhver gjaldandi getur snúið sjer til skattanefndar og fengið hjá henni vitneskju um, eftir hverju hún heflr farið við ákvörðun tekna hans og eigna.

36. gr.

Ef einhver er óánægður með ákvörðun skattanefndar um tekjur hans

og eign, skal hann bera upp kærú sína hrjeflega fyrir formanni skattaneðndar fyrir 15. dag aprilmánaðar. Innan sama tíma er hverjum gjaldanda heimilt að bera upp aðfinningar um hvert það atriði í skattskránni, sem að einhverju leyti getur snert bagsmuni hans. Formaður kveður neðndarmenn til fundar ásamt kæranda, og skal úrskurður feldur um kærúna fyrir lok sama mánaðar og hlutaðeigendum gert viðvart um úrslitin.

Skattaneðnd leiðrjettir skattskrána samkvæmt úrskurðum þeim, sem feldir eru, og sendir hana síðan ásamt framtalsskýrslum tafarlaust til formanns yfirskattaneðndar.

37. gr.

Úrskurði skattaneðndar má skjóta til yfirskattaneðndar. Skal það gert hrjeflega og ástæður færðar fyrir kærúnni. Sje kærú eigi komin til formanns yfirskattaneðndar fyrir 15. dag maímánaðar, verður henni ekki sint.

Yfirskattaneðnd sker úr öllum kærúum yfir úrskurðum skattaneðnda í umdæmi sínu og birtir bæði kæranda og skattaneðnd úrskurðinn, og er því máli þar með lokið.

Einnig úrskurðar hún hvort og að hve miklu leyti taka skuli til greina umsóknir þær, sem henni hafa borist frá skattaneðndum, um linun í skattgreiðslu vegna ástæðna þeirra, sem getið er í 34. gr.

38. gr.

Yfirskattaneðnd skal nákvæmlega endurskoða allar skattskrár í umdæmi því, sem hún er skipuð yfir, og hafa strangt eftirlit með því, að skattaneðndir gegni skyldu sinni, að ganga ríkt eftir rjettu tekju- og eignafamtali. Ef neðndinni virðist framtalsskýrslur vera ófullnægjandi eða eitthvað óljóst eða rangt í skattskránum, að einhver sje vantalinnt eða tvítalinnt á skrá, getur hún heimtað nánari skýringar, og skal síðan lagfæra skattskrárnar eftir því, sem henni þykir rjett vera.

Ef skattskrá breytist við endurskoðun yfirskattaneðndar, skal formaður tilkynna það skattaneðnd þeirri, er hlut á að máli, til birtingar fyrir þeim gjaldendum, sem tekju eða eignamati hefir verið breytt hjá.

Störfum yfirskattaneðndar skal lokið fyrir maímánaðarlok.

39. gr.

Skattaneðndir halda gerðabók og rita í hana skattskrár og úrskurði. Gerðabækur skattaneðnda lætur stjórnarráðið tilbúa á kostnað rikissjóðs, og skulu þær löggiltar af lögreglustjóra.

Yfirskattaneðndir hafa einnig gerðabók og rita í hana úrskurði sína og ákvarðanir. Þessar gerðabækur löggildir stjórnarráðið.

40. gr.

Formaður skattaneðndar skal árlega láta hreppsneðnd eða niðurjöfnunarneðnd ókeypis í tje endurrit af skattskrá hreppsins, til afnota við niðurjöfnun sveitargjalda. Svo skulu og formenn skattaneðnda gefa hagstofunni skýrslu um skattálagninguna, í því formi, sem hún fyrirskipar.

41. gr.

Stjórnarráðið hefir vakandi auga á því, að skattanefndir og yfirskattanefndir ræki skyldur sínar og fylgi rjettum reglum í starfi sínu. Hefir það rjett til að fá sendar framtalsskýrslur gjaldenda, eftir því sem þörf gerist, og leita umsagnar og skýringar skattanefnda á öllu því, er skattalagningunni við kemur.

42. gr.

Lögreglustjórar innheimta tekjuskatt og eignarskatt á manntalsþingum ár hvert.

43. gr.

Tekjuskatt og eignarskatt skal hver heimilisfaðir inna af hendi fyrir þá gjaldskylda menn, sem eru heimilisfastir hjá honum á gjalddaga, en á rjett til endurgjalds hjá þeim.

V.

Refsiákvæði.

44. gr.

Ef einhver vanrækir að gefa lögboðna skýrslu um tekjur sínar og eignir, missir hann rjettinn til að kæra yfir ákvörðun skattanefndar um tekjur hans og eign, nema hann geti sannað, að tekjur hans eða eign hafi verið áætlaðar af skattanefnd meira en fjórðungi hærrí heldur en þær voru í raun og veru. Sje mismunurinn $\frac{1}{4}$ eða meira, skal hann greiða skatt af hinni rjettu upphæð, að viðbættum $\frac{1}{4}$.

Ákvæðum laga þessara um viðurlög fyrir vanrækslu á framtali þarf þó eigi að beita, ef skattanefnd telur gjaldanda hafa fært fram gildar ástæður sjer íl afsökunar.

45. gr.

Nú skýrir maður visvitandi rangt frá einhverju því, er máli skiftir um tekjuskatt eða eignarskatt, og skal hann þá sekur um allt að því tífalda skattupphæð þá, sem undan var dregin. Sektina skal þó aldrei miða við lengri en 10 ár alls. Stjórnarráðið ákveður sektina, nema það eða sá seki óski, að málinu sje vísað til dómstólanna.

Nú verður slikt uppvist við meðferð dánarbús, og skal þá greiða úr búinu tvöfalda þá upphæð er á vantar.

Skiftarjettur eða skiftaforstjóri eru skyldir, þegar lokið er uppgerð á tekjum og gjöldum bús, að gefa skattanefnd skýrslu um fjármuni þá, er hinn framliðni hefir látið eftir sig, svo framarlega sem þeir nema ekki minna en 6000 kr. Við vanrækslu þessarar skyldu getur stjórnarráðið lagt dagsektir, uns henni er fullnægt.

46. gr.

Sá sem sekur verður um afbrot það, sem um getur í 1. málsg. 45. gr. skal auk sektarinnar, sem þar er ákveðin, greiða eftir á skattupphæð þá, sem undan var dregin.

Sömu skyldu til að greiða skatt eftir á hefir og hver sá, sem af afsakanlegum misskilningi eða misgáningi hefir greitt minni skatt heldur en honum bar skylda til.

47. gr.

Skattanefndarmönnum og yfirskattanefndarmönnum er bannað, að viðlagðri ábyrgð eftir ákvæðum almennra hegningarlaga um embættis- og sýslunarmenn, að skýra óviðkomandi mönnum frá því, er þeir komast að, sökum starfa síns, um efnahag skattþegna.

Sama gildir um þá, er veita kynnu nefndunum aðstoð við starf þeirra eða á annan hátt fjalla um framtalsskýrslur manna.

48. gr.

Nú skorast einhver undan því að láta af bendi skýrslur þær, er í 32. gr. segir, og sker stjórnarráðið þá úr ágreiningi um það efni, og getur, ef þörf krefur, lagt við dagsektir uns skyldunni er fullnægt.

Nú hefir skattanefnd eða yfirskattanefnd eigi framkvæmt störf sín samkvæmt lögum þessum áður lögmæltur tími sje liðinn, þá varðar það sektum, alt að 100 kr., og getur stjórnarráðið auk þess skyldað þær til þess að ljúka við þau, að viðlögðum dagsektum fyrir hvern einstakan mann í nefndinni, er eigi getur borðið fyrir sig lögmætar afsakanir.

49. gr.

Mál út af brotum á ákvæðum 45. gr. 1. málsg. og 47. gr. laga þessara skulu sæta sakamálsmeðferð. Mál út af brotum þeim, er í 44. gr., 45. gr. 3. málsg. og 48. gr. segir, skulu sæta meðferð sem opinber lögreglumál. Refsimál, er fara skal með sem opinber lögreglumál, skal eigi höfða nema sá, er hlut á að máli, skattanefnd, yfirskattanefnd eða stjórnarráð krefjist þess.

50. gr.

Sektir samkvæmt lögum þessum renna í rikissjóð, og má gera aðför til innheimtu þeirra.

VI.

Almenn ákvæði.

51. gr.

Stjórnarráðið gefur út leiðbeiningar um skilning á lögum þessum, um nánari ákvörðun skattskyldra tekna og störf skattanefnda. Ennfremur gerir

það fyrirmyndir að eyðublöðum undir skattskrár og tekjuframtal og lætur prenta á kostnað rikissjóðs.

52. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1924.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Lög nr. 74, 27. júní 1921, um tekjuskatt og eignarskatt, gjöra ráð fyrir að endurskoðun á þeim fari fram á þessu ári. Að svo komnu, þar sem gömlu skattarnir eru afnumdir og nýtt kerfi skattanefnda og yfirskattanefnda selt á stofn, getur varla komið til mála að hverfa frá tekjuskattsfyrirkomulaginu, heldur verður endurskoðunin að byggja á því sem einu sinni er orðið og færa það í rjett horf, sem helst befur orðið vart við að miður færi eftir núgildandi lögum.

Frumvarp það, sem hjer liggur fyrir, er yfirleitt samið með það fyrir augum að fara aðeins fram á sjálfsagðar eða nauðsynlegar breytingar frá því skipulagi sem nú er komið á, enda fer endurskoðunin þannig best úr hendi að hægra sje við að bæta en úr að draga. Þær greinar frumvarpsins er fara fram á breytingu frá núgildandi lögum eru þessar:

1. gr.

Þar sem skattstigin í 5. gr. er miðaður við allar tekjur skattþegns, á hann á lægri stiganum ekki við tekjur hjer eða hjeðan af landi til manna sem ekki eru hjer heimilisfastir, því er tiltekinn lágmarksskattur, 5°/o af þessum tekjum. Að öðu leyti eru skilyrðin fyrir skattskyldu, að því er einstaklinga snertir, dregin hjer saman í heild.

4. gr.

Konsúla annara ríkja sem ekki eru íslenskir þegnar, er því aðeins eðlilegt að undanþiggja skatti, að þeir sjeu sendiræðismenn (consules missi). Útnefnda ræðismenn (consules electi) er ekki af þeirri einni ástæðu skylt að undanþiggja skatti. Samkvæmt núgildandi ákvæðum hefur jafnvel verið farið fram á það, að þegn eins erlends ríkis, sem er útnefndur ræðismaður annars erlends ríkis, væri undanþegin skatti, og því er greininni breytt svo sem hjer er gjört.

5. gr.

Skattstiganum er breytt mikið, lækkaður fyrir lágar og miðlungstekjur en hækkar fljótar. Samkvæmt breytingunni mun skatturinn yfirleytt hækka fyrir tekjur yfir 15000 kr. en lækka á þeim sem þar eru fyrir neðan. Við skattstiganum verður það að atbugast, að samkvæmt 12. gr. er frádráttur fyrir eigin persónu

feldur burtu, enda eðlilegast að slíkur frádráttur, sem snertir gjaldþol allra manna komi beint fram í lægri prósentu.

11. gr.

Hjer er samskattur barna, sem eru í foreldrahúsum, feldur burtu. Því verður ekki neitað að í sumum tilfellum getur þessi samskattur komið rjettilega niður, en í mörgum tilfellum getur hann verið mjög óréttlátur. Samskatturinn hefir valdið megnri óánægju og ruglingi og þar sem hjer ekki er um verulegan tekjustofn að ræða, þykir alt álitíð rjettast að fella samskattinn burtu. Í samræmi við þetta er gjörð breyting á frádráttarreglunum í 12. gr.

12. gr.

Frádráttur fyrir eigin persónu er hjer feldur burtu og í staðinn tekið tillit til þessa við lagningu skattstigans í 5. gr. Frádráttur fyrir hvert barn er hækk- aður úr 300 kr. upp í 500 kr. og er þar að vísu ekki miðað við hvað barns- framfæri kostar, heldur það, hvert tillit sje fært að taka til fjölskylduþunga við skattlagninguna. Þessar tvær breytingar á frádráttarreglunum hafa í för með sjer að sjerstakur frádráttur fyrir barnlaus hjón fellur burtu, enda er hann oftast ástæðulíttill. Skattskylda tekna undir 1000 kr. er feld niður í samræmi við flut- ing persónu-frádráttarins yfir á skattstigann.

Loks er 4% frádráttur fjelaga og stofnana fyrir innborgað hlutafje og þessk. feldur niður. — Ástæðan fyrir þessum frádrætti er sú, að hæflegt hefir þótt að fjelagsmenn, sem greiða skatt af arði sínum, nytu skattfrelsis af því sem svaraði hóflegri sparisjóðsrentu af hlutafje sínu. Eins og yfirskattanefndin í Reykjavík hefir tekið fram, verðnr þessi frádráttur einatt óréttmætur. Þannig kemur það oftlega fyrir að fjelag hefir töluverðar tekjur umfram 4%, en greiðir þó engan arð og á frádráttarreglan sjer þá engan stað. Alt á litið þykir rjettast að sleppa þessum frádrætti, þó það í raun og veru hafi nokkra hækkun á fje- laga-skattinum í för með sjer.

14. gr.

Eftir skattstiganum og frádráttarreglunum kemur út hlutfallstala, er sýnr hvornig skatturinn skiftist hlutfallslega á gjaldendur miðað við tekjuhæð og aðr- ar ástæður (barnafjölda). Það er ekki nauðsynlegt að þessi krónutala skattsins sje alveg föst (absolut), heldur er rjettast að skoða hana sem skiftitölu, er miðað er við, þannig sð fyrir eitt ár í senn megi ákveða að skatturinn gjaldist að við- bætri eða frádræginni vissri hundradstölu.

32. gr.

Hjer er aðeins um fyrirkomulags-breytingu að ræða.

34. gr.

Það getur verið mjög óhent ýmsum mönnum, sem fullnægt hafa fram- talsskyldu sinni, að skattaskráin með öllum þeim upplýsingum um hag þeirra, er hún ber með sjer, sje lögð fram þannig að hver sem vill geti hnýst um hag þeirra. Hinsvegar felst engin trygging fyrir rjettri skattálögu í þessari framlagn- ingu, en hún getur fælt margan mann frá því að telja fram. Hitt er þar á móti

vel við eigandi, að leggja fram lista yfir þá menn, er *ekki* hafa talið fram, bæði þeim sjálfum til upplýsingar um álagninguna og svo til þess að öðrum skattþegnum gefist tækifæri til aðfinnslu, ef skattanefnd hefir verulega skjátlást í mati tekna þeirra manna eða eigna.

35. gr.

Breytt í samræmi við næstu grein á undan.

43. gr.

Þar sem mönnum nú er orðið fullkunnugt um að tekjuskattur er til, virðist það óþarfa dekur að áminna þá brjeflega, er vanrækja framtalsskyldu, enda ógerningur að koma því við í fjölmennum plássum, þessari áminningarskyldu er því slept.

45. gr.

2. málsgrein er breytt svo, að einnig sá maður, er með því að vanrækja framtalsskyldu hefir verið settur í lægri skatt en vera bar, er skyldur að greiða hið vangöldna eftir á.